

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 17/2011 rd

Regeringens proposition till riksdagen om stats- budgeten för 2012

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 oktober 2011 regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2012 (RP 59/2011 rd) till finansutskottet för beredning.

Ekonomiutskottet har med stöd av 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning beslutat lämna utlåtande om propositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regionutvecklingsdirektör Janne Antikainen, industriråd Petteri Kuuva, industriråd Paula Nybergh och överinspektör Sirpa Hautala, arbets- och näringsministeriet.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Kuluttajaliitto—Konsumentförbundet ry
— Skuldrådgivning rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Aspekter på budgetpropositionen

För arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde föreslås sammanlagt 3 367 miljoner euro. Förvaltningsområdet prioriterar en hög sysselsättning som ska nås genom att främja dels produktivitet och kompetens, dels ekonomisk och regional konkurrenskraft i ett internationellt perspektiv. Målet är en stark och hållbar ekonomisk tillväxt. Det ska nås genom att skapa bättre villkor för företagsamhet och investeringar och genom att tillgodose företagens arbetskrafts- och kunskapsbehov.

Företagsamheten backas upp genom att stärka Finnvera Abp:s riskbenägenhet. Riksdagen har fått lagstiftning för behandling som ska säkra finländska exportföretags konkurrensvillkor.

Finnvera är aktivt med och finansierar företag i etableringsfas och tillväxt.

Regeringen föreslår 814 miljoner euro för innovationspolitik och företags internationalisering, alltså 13,4 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2011. Bland annat Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer får mindre bevillningsfullmakter, men å andra sidan satsas det på grön ekonomisk tillväxt och Teknologiska forskningscentralens infrastruktur för forskning i förnybara energikällor.

För regionutveckling och strukturfondspolitik föreslås 587 miljoner euro, alltså omkring 30 miljoner euro mindre i nationell medfinansiering. Medel från strukturfondsprogrammen ska gå till insatser för att främja företagsamhet, ny affärsverksamhet och nya arbetstillfällen och till sysselsättning och utbildning.

Utgiftsbesparingarna kommer att synas inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde i form av minskade anslag för vissa ändamål. Utgifterna inom hela förvaltningsområdet minskar med 2 procent mot budgeten för 2011 (utan tilläggsbudgetar). Det är viktigt att anslagen utnyttjas effektivt för att de ska ge ännu bättre valuta, trots att det finns mindre pengar att röra sig med, menar ekonomiutskottet.

Utskottet hänvisar till sitt utlåtande EkUU 14/2011 rd (SRR 1/2011 rd om de justerade ramarerna för statsfinanserna). Där tar det upp frågor som insatser för att främja företagsamhet, företagsfinansiering och FoU-finansiering, energibeskattnings- och ungdomsarbetslöshet.

För samhällsekonomin spelar det en väsentlig roll att företagen kan räkna med sådana verksamhetsvillkor och en sådan internationell konkurrenskraft att de inte behöver flytta utomlands till lågkostnadsländer. Finland måste fortsatt vara ett attraktivt och konkurrenskraftigt alternativ för investeringar. Genom att investera i ny affärsverksamhet bidrar vi till nya arbetstillfällen i privat sektor, en samhällsekonomisk tillväxt och en starkare välfärdsstat. Det här gäller alla politikområden, inte bara arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

Kampen mot svart ekonomi

I regeringsprogrammet finns ett stycke om en effektivare bekämpning av grå ekonomi (s. 15—16). Regeringen ska ta reda på om bl.a. beställaransvarslagen behöver ses över. Utifrån den utredningen kommer regeringen att bereda de nödvändiga reformförslagen på trepartsbasis. I reformarbetet aktualiseras bl.a. beställarens ansvar i relation till underentreprenörens ansvar i olika branscher, en eventuell höjning av försumelseavgifterna och kraftigare sanktioner för upprepade och uppsåtliga försummelser.

Enligt information till ekonomiutskottet har arbets- och näringsministeriet tillsatt två arbetsgrupper för att bereda insatserna mot svart ekonomi. Arbetsgruppernas mandat går ut den 31 december 2011. Dessutom kommer ministeriet att utreda frågan om förbud mot att betala ut löner kontant i näringsverksamhet och att införa

typgodkända kassaapparater. Under innevarande regeringsperiod ska ministeriet också göra en samlad utvärdering av lagstiftningen om användning av utländsk arbetskraft. I samråd med Estland ska ministeriet se på vilka möjligheter det finns att lägga upp ett gemensamt program för bekämpning av svart ekonomi.

Ekonomiutskottet tillstyrker alla åtgärder för att bekämpa svart ekonomi i regeringsprogrammet och inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Svart ekonomi måste motas i förväg för det är då som kampen ger störst ekonomisk nytta. Det inverkar också positivt på det samhälleliga ansvaret och samhällsmoralen att den svarta ekonomin bekämpas.

Internationaliseringsstöd för företags samprojekt (32.20.43)

Fullmakten och anslaget på momentet får användas till små och medelstora företags gemensamma internationaliseringsprojekt som främjar utrikeshandel och export. Enligt förklaringen ska projekt i Ryssland, Kina och Indien högprioriteras. Framför allt små företag har mycket begränsade eller helt obefintliga resurser att ta sig ut på nya marknader eller söka nya öppningar på redan etablerade marknader. Med hjälp av internationaliseringsstödet kan företagens tillväxt främjas och nya arbetstillfällen skapas i eget land.

Enligt fullmakten i budgetpropositionen får nya understöd beviljas 2012 till ett belopp av 17,692 miljoner euro, vilket är omkring 8 miljoner euro mindre än för i år.

Ekonomiutskottet föreslår att finansutskottet höjer fullmakten att bevilja nya understöd med 8 miljoner euro för att den ska hålla samma nivå som 2011.

Lån för forsknings- och innovationsverksamhet (32.20.83)

Med lån från anslaget på momentet uppmuntras företag av alla storlekar och andra sammanslutningar till insatser inom teknologi, forskning och innovation. Målet är att påskynda deras utveckling och höja förädlingsvärdet och produktiviteten. Lån kan också beviljas för riskprojekt. Om utvecklingsarbetet misslyckas tekniskt eller

om resultatet inte går att utvinna ekonomiskt, kan Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer på ansökan av en låntagare i undantagsfall delvis eller helt efterskänka det obetalda kapitalet och räntorna på lån. De efterskänkta lånen får uppgå till högst 20 miljoner euro jämfört med 40 miljoner euro 2011.

Ekonomiutskottet föreslår att finansutskottet höjer anslaget för att efterskänka lån till högst 40 000 000 euro. Forskning och innovation är förknippat med risker, och det kan inte undvikas att risker realiserar, om man håller fast vid målen.

Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (32.20.40)

Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer har en understödsfullmakt på 437 miljoner euro. Den är omkring 50 miljoner euro mindre än 2011.

Arbets- och näringsministeriet har informerat ekonomiutskottet om att pågående program inte kommer att avbrytas, men att de får lov att hålla till godo med mindre pengar än planerat. Det ska ske så kontrollerat som möjligt, utan några extrema åtgärder, med hänsyn till den aktuella efterfrågan inom varje temaområde. Trots att fullmakterna minskar kommer det att finnas rum för nya teman tack vare att elva program går mot sitt slut i år och nästa år. Bara ett program är under beredning just nu. Det handlar om Utvecklande av arbetslivet, som ingår som ett delprogram i regeringsprogrammet. Det kommer att bearbetas utan avbrott. Vid sidan av det delprogrammet tas nya satsningar fram som Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer har identifierat som områden med särskild potential för Finland. Idéer ska finslipas och formuleras till program, som vanligt i bred och nära samverkan med näringslivet, forskarvärlden och andra relevanta parter.

Ersättning för ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (32.40.31)

I budgetpropositionen för 2012 föreslås 4,511 miljoner euro på momentet. I budgetpropositionen för 2011 var anslaget lika stort, men riksdagen

ökade det med 200 000 euro. I år har man haft tillgång till ett reservationsanslag på 1 miljon euro som beviljades i den fjärde tilläggsbudgeten för 2010 (RSk 31/2010 rd) och som fick användas för att anställa fler rådgivare för att tillgodose den ökade efterfrågan på rådgivningstjänster. Bokslutet för 2010 stannade på 6,011 miljoner euro.

Företaget Asiakastieto uppger att närapå 330 000 personer hade betalningsstörningar i slutet av juni 2011. Inom loppet av ett år hade nästan 18 000 personer fått en anteckning om betalningsstörning. Totalt gjordes det fler än 800 000 nya anteckningar om betalningsstörningar.

Fram till slutet av juni 2011 hade inemot 80 miljoner euro beviljats i nya snabblånen. Snabblånen var 223 euro, kostnaderna 25,4 procent och återbetalningstiden 33,6 dagar i genomsnitt. Snabblånen hade gått upp med omkring 17 miljoner euro från motsvarande tidpunkt ett år tidigare.

Att anslaget för ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning sänks till nivån i budgetpropositionen för 2012 betyder att 24 årsverken måste bort. Enligt budgeten är det genomsnittliga kötidsmålet för nya kunder högst 60 dagar. I juli 2011 var kötiden i snitt 53 dagar, men det förekom stor variation mellan olika delar av landet, mellan 25 dagar i Lappland och 79 dagar i södra och norra Finland. Man kan räkna med att ju mer skuldsättningen ökar och ju längre det råder osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen, desto mer ökar efterfrågan på ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Det är av största vikt att man tar tag i skälen till skuldsättningen och att överskuldsättning förebyggs med alla till buds stående medel, anser ekonomiutskottet. För samhället betyder överskuldsättning stora kostnader, inbegripet domstols- och indrivningskostnader och andra konsekvenser. Överskuldsättning leder också till utslagning och personliga tragedier.

Ekonomiutskottet föreslår att finansutskottet ökar moment 32.40.31 (Ersättning för ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning) med 1 200 000

euro för att anslaget ska motsvara tillskottet på 1 miljon euro i den fjärde tilläggsbudgeten för 2010 och tillskottet på 200 000 euro i budgeten för 2011. Med en sådan höjning närmar sig anslaget, 5 711 000 euro, bokslutet för 2010 och gör det lättare att tillgodose efterfrågan på ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning.

Statsunderstöd för konsumentorganisationer (32.40.50)

I början av 2011 slogs Finlands Konsumentförbund rf och Kuluttajat—Konsumenterna rf ihop och blev Kuluttajaliitto—Konsumentförbundet. Förbundet är en intresseorganisation för konsumenter med uppgift att ge råd och sprida konsumentinformation till konsumenter.

Enligt budgetpropositionen ska 504 000 euro av anslaget på momentet få användas som under-

stöd till utgifterna för sådana funktioner som Konsumentverket anvisar Kuluttajaliitto—Konsumentförbundet. Anslaget är 150 000 euro mindre än båda organisationernas anslag tillsammans 2011.

Ekonomiutskottet föreslår att finansutskottet ökar moment 32.40.50 (Statsunderstöd för konsumentorganisationer) med 150 000 euro till stöd för Kuluttajaliitto—Konsumentförbundet. Därigenom blir anslaget lika stort som de sammanlagda organisationernas sammanlagda anslag för i år.

Ställningstagande

Ekonomiutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 11 november 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivers /sv
Teuvo Hakkarainen /saf
Johanna Karimäki /gröna
Pia Kauma /saml (delvis)
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jukka Kärnä /sd

Eero Lehti /saml
Jari Myllykoski /vänst (delvis)
Arto Pirttilähti /cent
Juha Sipilä /cent
Kaj Turunen /saf
ers. Lauri Heikkilä /saf
Petteri Orpo /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Regeringen Katainen tog vid sitt tillträde över en av de bäst skötta ekonomierna i Europa. Den årliga tillväxttakten var 4 procent. Alla EMU-kriterier var uppfyllda bättre än i något annat gammalt euroland med undantag av Luxemburg.

Nu när den demografiska strukturen genomgår en våldsam förändring samtidigt som globaliseringen har gått in i en ny fas och euroområdet har drabbats av en svår skuldskris skulle tillväxtpolitiken sannerligen behöva förstärkas. Regeringens budgetproposition och ramarna för de närmaste åren talar emellertid ett annat språk. Regeringens ekonomiska politik kommer att leda till avtagande tillväxt, kanske rentav recession och den vägen till utgiftsnedskärningar.

Centerns riksdagsgrupp anser att det som Finland nu behöver är ett långsiktigt tillväxtprogram. Vi måste få fart på produktivitet och tillväxtföretagande, uppmuntra företagsamhet, förlänga arbetskarriärerna, investera mera i infrastruktur, ny produktion, förnybar energi och bl.a. gruvdrift och bistå export och internationalisering.

Resurser för att påskynda tillväxten får vi genom att i första hand lägga band på den minst behövliga biten av den importbaserade konsumtionen.

För budgeten för 2012 betyder det följande:

- mer resurser för innovationspolitik och ökade anslag för export och internationalisering, precis där regeringen nu vill skära så det känns

- incitament för innovation utifrån de planer som redan den förra regeringen lade upp

- fler affärsänglar

- fart på investeringarna bl.a. genom nya avskrivningsmöjligheter

- utvidgat stöd för att anställa den första utomstående arbetstagaren

- större riskbenägenhet för Finnvera

- tillbaka till den gamla nivån på landskapsutvecklingspengarna som spelar en central roll både för de strategiska centren för vetenskap, teknologi och innovation, KoKo-programmen och för beredningen av landskapens näringsprojekt

- återgång till den tidigare nivån på nationell motfinansiering som behövs för de regionutvecklingspengar som vi betalat och delvis ska få tillbaka från Europeiska unionen och framför allt mer pengar för sysselsättningsbaserade investeringar som behövs i regioner som drabbats av strukturomvandling

- garantier för de anslag som överenskomits för att främja förnybar energi.

Det här innebär följande ändringar i enskilda moment under arbets- och näringsministeriets huvudtitel:

32.20.40 Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet

Momentet föreslås bli ökat med 10 miljoner euro för att utbetalningsanslagen för forskning och utveckling ska kunna hållas på samma nivå som 2011.

Bevillningsfullmakterna föreslås bli ökade med 50 miljoner euro för att de ska hålla samma nivå som 2011.

Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer föreslås få efterskänka lån till ett belopp på max 40 miljoner euro.

32.20.43 Internationaliseringsunderstöd för företags samprojekt

På momentet föreslås ett tillägg om 8 miljoner euro särskilt för små och medelstora företags gemensamma export- och internationaliseringsprojekt.

32.20.45 Företags beredning av forsknings- och utvecklingsprojekt

Momentet föreslås bli ökat med 5 miljoner euro för att anslaget ska hållas på samma nivå som 2011.

32.30.45 Stödjande av företagens investerings- och utvecklingsprojekt

Momentet får användas för lönebidrag till egenföretagare för att anställa den första utomstående arbetstagaren och till stöd vid akut omstrukturering. Regeringen Katainen står i beråd att minska anslaget med 30 miljoner euro (fullmakterna från 43 till 14,5 miljoner euro).

Vi föreslår att anslaget på momentet ökas med 10 miljoner euro och bevilningsfullmakterna med 30 miljoner euro.

32.30.64 Överföringsutgifter för investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte

Momentet ska ökas med 5 miljoner euro för att hjälpa upp sysselsättningsläget på orter med mycket svår arbetslöshet.

32.50.43 Landskapsutvecklingspengar

Landskapsutvecklingspengarna är ett centralt finansiellt instrument för att stödja landskapsutveckling i egen regi. Regeringens föresats att

minska anslaget med nästan två tredjedelar är helt omotiverad.

Vi föreslår att momentet ökas med 18,5 miljoner euro.

32.50.64 EU:s strukturfonder och statens medfinansiering av programmen

Om det skärs i den nationella motfinansieringen kan det leda till att vi inte kan utnyttja de strukturfondsmedel som anvisats Finland. Om den nationella motfinansieringen är så liten att den hotar våra möjligheter att utnyttja unionsfinansieringen fullt ut, måste regeringen rätta till saken genom en tilläggsbudget. Vi föreslår att momentet ökas med 10 miljoner euro.

32.60.40 Energistöd

Vi har i största samförstånd kommit överens om ett energipaket och nu ska anslag och fullmakter återbördas till den nivå som vi angav i paketet. Bevilningsfullmakterna föreslås bli ökade med 40 miljoner euro och utbetalningsanslagen med 25 miljoner euro.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar argumenten ovan och de föreslagna ändringarna i statsbudgeten för 2012.

Helsingfors den 11 november 2011

Mauri Pekkarinen /cent
Arto Pirttilahti /cent
Juha Sipilä /cent

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Med avvikelse från propositionen och ekonomiutskottets utlåtande vill sannfinländarna att samhällets satsningar på företagens ekonomiska verksamhetsvillkor främst ska riktas till innovativa små och medelstora företag och företag som investerar i Finland. Vi anser att den nationella innovationspolitiken i högre grad bör stödja innovativa företag och bidra till att göra Finland till ett attraktivt målland för investeringar i forskning och utveckling.

Vi är helt för att vårt nuvarande system för företagsstöd delvis ersätts med ett skattestöd för FoU avsett för arbetskraftskostnaderna inom den verksamheten. Vi föreslår ett påslag med 50 miljoner euro netto. Vi sannfinländare bekymrar oss också för hur små och medelstora företag ska finansiera produktutveckling och innovationer. Vi anser att det behövs ett extra anslag om 35 miljoner euro i nästa års budget för stöd till små och medelstora företags innovationsverksamhet. Regeringen föreslår bristfälliga finansiella modeller, inte minst för tillväxtföretag i såddstadiet. Det finns relativt få möjligheter hos oss att anlita s.k. företagsänglar som är villiga att bidra med sin privata förmögenhet. Utom att det behövs ett tilläggsanslag är det nödvändigt att se närmare på hur man i Finland t.ex. med fiskala metoder kan främja framgångsrika företagens agerande som företagsänglar. Dessutom är det motiverat att tillåta dubbla avskrivningar på produktiva investeringar som får göras i beskattningen när det gäller nya investeringar som påbörjas 2012 som ett incitament för beslut om investeringar i Fin-

land. Finansieringen av de här åtgärderna kan ordnas genom att regeringen drar tillbaka den planerade nedsättningen av företagsskatten.

Vi sannfinländare ställer oss inte bakom en sänkning av den övre gränsen för hushållsavdraget och vi vill fortsatt ha nedsatt moms i vissa arbetsintensiva branscher (frisörer, skomakare och småverkstäder), för det uppmuntrar till sund företagsamhet och hjälper småföretagare att klara sig över den hotande recessionen. Vi vill inte höja punktskatten på drivmedel, eftersom det försvårar för transportföretagen.

När det gäller att främja sysselsättningen vill vi helst satsa på att sysselsätta unga och dessutom dem som fyllt 50 år. Vidare föreslår vi att mästare-gesällmodellen ska vidareutvecklas, eftersom den öppnar vägen till läroavtalsutbildning och bidrar till en effektivare yrkesutbildning. Dessutom främjar den överföring av tyst kunskap till yngre generationer. Vi vill också se en extra satsning inom arbets- och näringsministeriet på effektivare kontroll av den svarta ekonomin.

Om vi minskar invandringen kan vi få ner integrationskostnaderna.

Avvikande mening

Vi föreslår

att ekonomiutskottet väger in våra synpunkter i motiven till sitt utlåtande och ändrar skrivningen så att det inte uppstår en konflikt med det som sägs ovan.

Helsingfors den 11 november 2011

Kaj Turunen /saf
Teuvo Hakkarainen /saf
Lauri Heikkilä /saf